

МЕТОДИ ТА СИСТЕМА ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СВІТОВОГО РИНКУ

Хряніна Д.С., гр. МЕ-17

Науковий керівник – доц. Н.М. Штангей
Харківський державний університет харчування та торгівлі

В міру свого розвитку кожне підприємство зіштовхується з визначеними проблемами і задачами, подолання і рішення яких здійснюються за допомогою застосування різних управлінських методик і технологій. Спробуємо проаналізувати ці задачі і виявити ключові характеристики і методи оцінки конкурентоспроможності підприємства, що відбивають стан підприємства в міру його розвитку.

У розвинутих країнах застосовуються різноманітні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства, які носять не описовий, а конкретно-економічний, кількісний характер. Це зумовлено тим, що аналізовані показники є кількісним вираженням різних аспектів діяльності підприємства.

Залежно від ступеня охоплення цих аспектів, методи оцінки доцільно класифікувати на спеціальні і комплексні. Спеціальні методи – такі, що орієнтовані на аналіз окремих сторін діяльності підприємства (матричні методи, метод оцінки конкурентоспроможності продукції тощо), комплексні (більшість індексних методів) – на всебічний аналіз.

Аналіз конкурентоздатності підприємства – це розрахунок, інтерпретація й оцінка комплексу показників, що характеризують різні сторони діяльності підприємства, що формують його конкурентоздатність.

Оцінка конкурентоздатності повинна здійснюватися тільки за показниками, що мають значення в межах функціональної й економічної доцільності.

Отже, для виявлення характеру і ступеня взаємозв'язків елементів потенціалу підприємства із самим процесом підвищення конкурентоздатності рекомендується проведення рейтингової оцінки на основі застосування кореляційного і регресійного аналізу, що забезпечує точність розрахунків (за рахунок необхідної і достатньої кількості перемінних, що описують конкурентоздатність підприємства) і високий ступінь статистичної надійності, а також методів кластерного аналізу.

РОЛЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У МІЖНАРОДНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Чернушек Н.Г., гр. Б-19

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Л.О. Чернишова
Харківський державний університет харчування і торгівлі

Сьогодні світ опинився на порозі нового переділу, де головними гравцями є уже не держави, а головні транснаціональні корпорації (ТНК) найбільших промислово розвинених держав. ТНК – основний структурний елемент економіки більшості країн, провідна сила їх розвитку та підвищення ефективності. Зараз у світі існує більш як 67 тис. ТНК, що контролюють понад 850 тис. зарубіжних компаній по всьому світу, у яких задіяно понад 76 млн чоловік.

ТНК перетворилися із суб'єктів на об'єкти міжнародної політики, активно беруть участь у всіх глобальних процесах, що відбуваються в світі. Дії ТНК за характером і формами прояву в світовій політиці й економіці багато в чому збігаються з діяльністю держав. Водночас низка дослідників вважає, що в перспективі ТНК зможуть стати домінуючою силою світового господарства, замінивши національні держави в ролі основних його об'єктів.

Ринкова капіталізація окремих ТНК перевищує 543 млрд дол., а щорічні обсяги продажів становлять 160...210 млрд дол. Щорічний чистий прибуток кожної з найбільших корпорацій практично дорівнює річному бюджету України. Сукупні валютні резерви ТНК у кілька разів перевищують сукупні резерви всіх центральних банків світу. Сьогодні ТНК контролюють понад 57% світового промислового виробництва, 69% міжнародної торгівлі, більш як 81% патентів і ліцензій на нову техніку, технології та ноу-хау, майже 90% прямих зарубіжних інвестицій.

Транснаціональні корпорації є «двигунами світової економіки». Добробут країни, її участь у міжнародному поділі праці, рівень інтегрованості у світове господарство, її міжнародна конкурентоспроможність дедалі більшою мірою залежать від того, наскільки успішна діяльність ТНК, що функціонують в економіці. Крім того, капіталовкладення ТНК в іноземну економіку – активний спосіб стимулювання попиту на вітчизняну продукцію. Це досягається за рахунок створення за кордоном нових ринків і експорту частини виробленої корпораціями продукції в створені закордонні філії.